

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARDA SPORTİF FAALİYETLERE KATILIMIN SOSYAL AÇIDAN YARARLARI

SOCIAL BENEFITS OF PARTICIPATION IN SPORTIVE ACTIVITIES IN CHILDREN WITH MENTAL DISABILITIES

*Salim YÜKSEL¹, Faruk Erdoğan ÖZTÜRK²

*e-mail: salim_sau@hotmail.com

¹Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya, Türkiye

²Güneşler Anadolu Lisesi, Sakarya, Türkiye

ÖZET

Spora katılımın insan sağlığı ve gelişimi üzerinde birçok faydası olduğu bilinmektedir. Normal gelişim gösteren bireylerde olduğu gibi zihinsel engelli bireylerde de spora katılımın birçok yararı bulunmaktadır. Yapılan çalışmalarda zihinsel engelli bireylerde spora katılımın özellikle sosyal gelişim üzerinde birçok yararı olduğu görülmektedir. Yapılan bu çalışmada da zihinsel engelli çocuklarda spora katılımın sosyal açıdan yararlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada derleme çalışmalarda sıklıkla yararlanılan belgesel kaynak derlemesi modelinden yararlanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak Google Akademik ve Ulusal Tez Merkezi veri tabanlarında konu ile ilgili yapılan araştırmalara ulaşılmıştır. Araştırmanın ikinci aşamasında ise konu ile ilgili yapılan çalışma bulguları özetlenmiştir. Çalışmanın sonunda zihinsel engelli çocuklarda spora katılımın sosyal gelişimin desteklenmesinde önemli bir role sahip olduğu bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Zihinsel engelli çocuklar, spor, sosyal gelişim

ABSTRACT

Participation in sport is known to have many benefits on human health and development. Participation in sport has many benefits in individuals with mental disabilities as well as in individuals with normal development. Studies constructed show that participation in sports in mentally disabled individuals has many benefits, especially on social development. In this study constructed, it was aimed to examine the social benefits of participation in sports in children with mental disabilities. In the research, documentary resource collection model, which is frequently used in compilation studies, was used. In this context, researches constructed on the subject have been reached primarily in Google Academic and National Thesis Center databases. In the second stage of the study, the findings of the study are summarized. At the end of the study, it was found that participation in sports has an important role in supporting social development in children with intellectual disabilities.

Key words: Children with mental disabilities, sports, social development

JEL CODE: L83

GİRİŞ

Dünya genelinde bütün bireyler eşit koşullar altında doğma ve topluma eşit koşullarda katılma hakkına sahiptir. Fakat gündelik hayatta kimi bireyler toplumsal nitelikleri, fiziksel ve bilişsel

eksiklikleri dolayısıyla sosyal hakların önemli bir kısmından mahrum kalmaktadır. Bu insan grupları kapsamında en önemli grubu engelli kişiler oluşturmaktadır. Dolayısıyla engelli kişilerin karşılaştıkları problemler küresel sorunlar kapsamında ön sıralarda yer almaktadır (Subaşıoğlu, 2008). Doğuştan ya da sonradan herhangi bir nedenle sosyal, duyuşsal, ruhsal, zihinsel ve fiziksel becerilerini farklı düzeylerde yitirmesi dolayısıyla toplumsal hayata adapte olma ve gündelik gereksinimlerini gidermede zorlukları olan ve destek, danışmanlık, rehabilitasyon, bakım ve korunma hizmetlerine gereksinim duyan kimse “engelli” olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 2011). Mengi’ya (2019) göre engellilik, herhangi bir sebeple duyuşsal, ruhsal, zihinsel ve fiziksel becerilerinde belirli düzeyde ortaya çıkan yetersizlikleri dolayısıyla topluma diğer kişilerle beraber eşit şartlarda etkili ve tam katılımı sınırlanan; toplumun farklı bakış ya da tutumundan ve çevre olanaklarından etkilenen; hayat boyu farklı destek ve danışmanlık hizmetlerine ihtiyaç duyan kişileri ifade etmek adına kullanılmaktadır.

Dünyadaki engellilerin üçte ikisinden daha büyük bir bölümünün gelişmekte olan ülkelerde yaşadığı belirtilmektedir. Engelli bireylerin fazlalığı toplumun sosyal yapısı, sosyal organizasyonu, özellikle sosyal davranış ve tutumu ile sıkı ilişki içindedir. Türkiye’de yaklaşık 8-8,5 milyon engelli olduğu kabul edilmektedir. Engelli bireylere ilişkin bu rakamlar engelli birey ile yaşayan aileleri ile birlikte yaklaşık 25 milyona ulaşmaktadır. Söz konusu engellilerin 2 milyona yakını çalışma çağına gelmiş engelli bireylerden meydana gelmektedir (Yetim 2014). Engelliğe yönelik olarak yapılan tanımlamalardan biri olan “sakat” sözcüğü, günümüzde kullanılmaktan kaçınılan bir sözcük haline gelmiştir. Engellilik için kullanılan sakat sözcüğü yerini zamanla “özürlü” ve “engelli” sözcüklerine bırakmış, hatta “özürlü” sözcüğü de, engelli bireyler için rahatsızlık yaratan bir tanımlama olarak görülmeye başlanmıştır. Tüm bunların nedeni ise engelli bireylerin durumlarını tanımlayan bu sözcüklere olumsuz anlamlar yüklenmesidir (Güler 2005).

Teknoloji dünyasında yaşanan gelişmelerin beraberinde, insan ve sağlık tanımlarında yaşanan genişlemeye, bunların yanı sıra insan haklarının devamlı olarak gündemde yer alması engelli kişilerin toplum yaşamında daha iyi hayat sürmelerine ilişkin gelişmeleri gün yüzüne çıkarmıştır. Bugün söz konusu gelişmelerle beraber engelli kişilerin önemli bir kısmı engeli bulunmayan bireylerle aynı hayat standartlarını sürdürmeye başlamışlardır (Karahan & Kuru 2005).

Toplumsal yapı içerisinde en fazla karşılaşılan engel gruplarının başında zihinsel engelli bireyler gelmektedir. Buna karşın engelli kişilerle ilgili toplumun mevcut bilgilerinin yetersiz olduğu görülmektedir. Söz gelimi; zihinsel engelli çocukların yaşamları süresince hiçbir şey yapamayacak kişiler oldukları düşünülmektedir. Oysaki bu tür görüşler tamamen ön yargılı ve yanlış tutumlardır (İlhan 2008). Engel düzeylerine göre zihinsel engelli bireylerin temel özellikleri aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır;

Hafif düzeyde zihinsel engelli birey: Hafif zihinsel engeli bulunduğundan özel eğitim olanaklarından kısıtlı şekilde yararlanabilen kişiler “hafif zihinsel engelli” olarak ifade edilmektedir.

Orta düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevlerindeki sınırlılıklar dolayısıyla temel akademik yetilerin edinilmesinde, bunun yanı sıra gündelik hayat ve iş becerilerinin kazanılmasında problemlerle karşılaşan, bununla birlikte özel eğitim ve destek eğitim hizmetlerine gereksinimi olan kişiler “orta düzey zihinsel engelli” olarak ifade edilmektedir.

Ağır düzeyde zihinsel engelli birey: Zihinsel işlevlerindeki sınırlılıklarla beraber ilk etapta öz bakım yetilerinin ğretimi olmak üzere, yaşamının tümünde istikrarlı ve yoğun olarak özel eğitim hizmeti alması gereken bireyler “ağır düzeyde zihinsel engelli” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2008).

Zihinsel engelli bireylere ilişkin yukarıdaki gruplandırmalar yapılırken en fazla zorluk çekilen konuların başında zihinsel engelin tanılanma süreci gelmektedir. Bunun yanında zihinsel yetersizlikten etkilenen bireylerin tanılanma süreçlerinin eleştirildiği birçok konu da bulunmaktadır. Zihinsel engelli bireylerin tanılanması ve gruplandırılmasına yönelik tarihsel süreçler değerlendirildiği zaman, bedensel yetersizlikler, görme yetersizlikleri ve işitme yetersizliklerinin tanılanması daha hızlı olmasına karşılık, zihinsel yetersizliklerin tanılanmasında karşılaşılan güçlüklerin hala devam ettiği belirtilmektedir (Kaya 2015).

Zihinsel engeli olan kişiler eski yaşamlarındaki başarısızlıklar sebebi ile saygılı, yüksek yetersizlik ve engelleme hissiyatı içinde olurlar. Bu sebeple özgüvenleri oldukça düşüktür ve kendileri ifade etme güçlüğü yaşarlar. Bunun yanı sıra zihinsel engelli kişilerin sosyal yönleri ve karakteristik özelliklerinde de birtakım sorunlar gözlemlenmektedir (Kayrak 2014).

Engelli bireylerde spora katılımın fiziksel ve motorsal gelişim ile psikolojik sağlık üzerine olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir (Ilkim & Akyol, 2018; Hekim, 2015a; Hekim, 2015b; Hekim & Tokgöz, 2016; Yiğit & Hekim, 2017; Mehralitabar ve ark., 2015; Eraslan & Hekim, 2015a; Eraslan & Hekim, 2015b). Engelli bireylerin karşılaştıkları sosyal sorunların en aza indirilmesinde de spora katılımın koruyucu bir role sahip olduğu bilinmekte olup, literatürde yer alan araştırma sonuçları da bu görüşü desteklemektedir (İlhan, 2008). Yapılan bu çalışmada da zihinsel engelli bireylerde spora katılımın sosyal gelişim açısından yararlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın nemi

Spora katılımın insan sağlığı ve gelişimi üzerinde birçok faydası bulunmaktadır. Bu nedenle son yıllarda sporun insan yaşamı üzerindeki etkilerinin ele alındığı birçok çalışma yapıldığı görülmektedir (Türker ve ark., 2018; Saygılı ve ark., 2015; Alp ve ark., 2014; Pedersen ve ark., 2017; Eraslan, 2014; Eraslan, 2015; şahan ve ark., 2012; Eraslan ve ark., 2017; Gibson ve ark., 2015; Eraslan ve ark., 2012; Eraslan ve ark., 2016). Ancak zihinsel engelli bireylerde özellikle sosyal gelişim üzerindeki etkilerinin ele alındığı çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu araştırma literatürde yer alan söz konusu eksikliğin giderilmesi noktasın önemli bir çalışma konusu olarak değerlendirilmiştir.

Araştırma Modeli

Zihinsel engelli bireyler sosyal gelişimin desteklenmesinde spor etkinliklerine katılım etkilerinin incelendiği bu çalışmada belgesel kaynak taraması modelinden faydalanılmıştır. Bu kapsamda literatürde bu alanda yapılan çalışma bulguları incelenmiştir. Çalışmada incelenen araştırmalar Google Akademik ve ULUSAL Tez Merkezi veri tabanlarından elde edilmiştir.

Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Daşkıran (2019) tarafından yapılan araştırmada terapötik rekreasyon aktivitelerinin hafif zihinsel engelli bireylerin ruhsal uyumları üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Konya ili merkezinde yer alan Meram Melike Hatun zel Eğitim Meslek

Yüksekokulu'na kayıtlı 34 hafif zihinsel engelli birey dahil edilmiştir. Araştırma sonunda davranışsal sorunlar ve diğer sorunlar alt boyutları ve ortaya çıkan sonuçların bireylerde bir değişikliğe neden olmadığı, diğer sorunlar alt boyutları ve elde edilen sonuçlar arasında da anlamlı bir farklılık olmadığı ama az da olsa terapötik rekreasyon etkinliğinin olumlu bir etkisinin olduğu bununda yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ertutar (2019) tarafından yapılan araştırmada beden eğitimi ve sporun ortaokullarda bulunan zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Van il merkezinde Milli Eğitim'e bağlı ortaokullarda yer alan özel eğitim sınıflarında 2012-2019 eğitim öğretim yılı içinde öğrenim gören 41 tane 5. Sınıf zihinsel öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda ortaya çıkan sonuçlar neticesinde zihinsel engelli bulunan bireylerin sosyalleşmelerinde sporun etkisi ve katkısının çok fazla olduğu, zihinsel engelli bireylere bedensel faydalarının olduğu gibi ruhsal sağlıkları üzerinde de etkisinin ve katkısının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Temel ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan araştırmada sporun otistik çocuklarda saldırganlık ve sosyal uyum düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Kayseri il merkezinde yaşayan 70 otistik çocuk dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda otistik çocukların cinsiyet, yaş, ailenin ekonomik düzeyi ve ebeveynlerinin eğitim durumlarına göre herhangi bir farklılık bulunmadığı, sportif faaliyetlerde bulunan otistik bireylerin spor yapmayan otistik bireyler arasında sosyal uyum ve saldırganlık düzeyleri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca otistik çocuklarda saldırganlık seviyeleri ile sosyal uyum arasında da olumsuz yönlü bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aslan & Çalışkan (2017) tarafından yapılan araştırmada zihinsel engellilerde egzersiz ve sportif oyun programı öncesi ve sonrası öfke durumunun karşılaştırılmasının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Denizli il merkezinde yer alan Çamlı Özel Eğitim ve Mesleki Eğitim Merkezi'nde 2015-2016 eğitim öğretim yılında eğitim alan 12-18 yaş aralığında 20 zihinsel engelli çocuk dahil edilmiştir. Araştırma sonunda zihinsel engelli bireylerin egzersiz ve sportif oyun programı sonrasında sürekli öfke, öfke dışı, öfke içte alt boyutları için anlamlı bir farklılık bulunmadığı, öfke kontrolü bağlamında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve zihinsel engelli çocuklarda egzersiz ve sportif etkinliklere katılımın öfke kontrolü üzerinde olumlu etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Odabaş (2016) tarafından yapılan araştırmada eğitilebilir otizmli çocuklarda düzenli spor eğitiminin bireysel beceriler üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Ankara Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü tarafından sürdürülen proje kapsamında 12 otizmli çocuk dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda otizmli çocuklara uygulanan egzersiz uygulamalarının otizmli çocukların motor performanslarına olumlu ve anlamlı yönde etkisinin olduğu, çevresindeki araç-gereçlerle, bire bir eğitim sırasında özel eğitim uzmanlarıyla, öğretmenleriyle ve ebeveynleriyle etkileşimlerinin artmasında yararlar sağladığı tespit edilmiştir.

İlhan ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan araştırmada zihinsel engelli çocuklarda özel atletizm antrenmanlarının öz bakım beceri düzeylerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya özel eğitim merkezinde eğitim alan 7-12 yaş arasında olan 12 eğitilebilir zihinsel engelli çocuk dâhil edilmiştir. Araştırmaya uygulama gurubunda yer alan ve özel atletim modül programına katılan çocukların öz bakım becerilerinin alt boyutları olan kişisel bakım ve temizlik ile kıyafetleri giyinme- çıkarma özellikleri arasından anlamlı bir ilişkinin olduğu ve spor ile bağlantılı olan zihinsel engelli çocukların öz bakım becerilerini spor ile bağlantısı

olmayan bireylerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yıldız (2012: 5) tarafından yapılan araştırmada zihinsel engellilerde sporun öfke düzeyine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Konya ili merkezinde bulunan çeşitli özel eğitim ve iyileştirme merkezlerinde 10-19 yaş aralığında eğitim alan 25 eğitilebilir zihinsel engelli birey dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda zihinsel engelli bireylerin spor etkinliği ile yapılan araştırmada bireylerin öfke düzeylerinin sürekli öfke ifade tarzı ölçeğinden çıkan bütün sonuçlar arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı ama bireylerin sürekli öfke seviyeleri sonuçlarının anlamlı olduğu ve sporu bireylerin öfke seviyelerine olumlu ve anlamlı yönde katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yarımkaya (2008) tarafından yapılan araştırmada akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelerin orta düzeyde zihin yetersizliği olan öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya orta düzeyde zihin yetersizliği olan bireylerden uygulama ve kontrol gurubu olmak üzere 12 birey dâhil edilmiştir. Araştırma sonunda orta düzeyde zihin yetersizliği olan bireylerin sosyalleşme seviyelerine dair ulaşılan sonuçlar, akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelere katılan bireylerin sosyal gelişimlerine olumlu yönde katkısının olduğu, ayrıca orta düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip olan bireylerin sosyalleşme düzeylerine olumlu katkılar sağladığı tespit edilmiştir.

Sonuç

Literatürde zihinsel engelli çocuklarda sporun faydaları üzerine yapılan araştırma bulguları değerlendirildiği zaman spora katılımın sosyal gelişimi desteklediği, öfke ve saldırganlık gibi anti-sosyal davranışların sergilenme düzeyini en aza indirdiği görülmektedir. Bu kapsamda zihinsel engelli çocukların sosyal gelişimlerinin desteklenmesi için spor etkinliklerine katılımlarının arttırılmasına yönelik önlemler alınması gerektiği söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Alp, M., Eraslan, M., Atay, E., & Özmütlu, İ. (2014). Düzenli spor yapan ve yapmayan çocukların sosyo-demografik özelliklerine göre saldırganlık düzeylerinin incelenmesi. *Kafkas Üniversitesi, E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-30.
- Aslan, Ş., & Çalışkan, T. (2017). Zihinsel engellilerde egzersiz ve sportif oyun programı öncesi ve sonrası öfke durumunun karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 32-40.
- Daşkıran, H. (2019). Terapötik rekreasyon aktivitelerinin hafif zihinsel engelli bireylerin ruhsal uyumları üzerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya.
- Güler, B. K., & Emeç, H. (2006). Yaşam memnuniyeti ve akademik başarıda iyimserlik etkisi. *D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi*, 21(2), 129-149.
- Eraslan, M. (2014). The analysis of the thinking styles and creativity of the sports students studying in the different fields of university. *Educational Research and Reviews*, 9(20), 866-871.
- Eraslan, M. (2015). Spor bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin ve stresle başa çıkma stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 65-82.
- Eraslan, M., Aka, S., & Baş, M. (2012). Evaluation of the social skill levels of the horseman jereed players with respect to different variables. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 14(3), 82-90.
- Eraslan, M., & Hekim, M. (2015a). Özel eğitime muhtaç çocuklarda psiko-motor ve psiko-

- sosyal gelişimin desteklenmesinde spora katılımın önemi. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Eraslan, M., Hekim, M. (2015b). Otistik Çocuklarda Hareket Eğitiminin Motor Beceri Öğrenimi ve Sosyal Gelişim Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Eraslan, M., Karafil, A. Y., & Atay, E. (2017). Evaluation of strategies for managing stress among muay thai sportsmen participating in intervarsity sports competitions Üniversiteler arası spor müsabakalarına katılan muay thai sporcularının stres ile başa çıkma stratejilerinin değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2915-2924.
- Eraslan, M., Yetiş, Ü., & Şahin, M. Y. (2016). Evaluation of types of stress coping mechanisms of individuals participating in psychological performance consultancy training on football based on various parameters. *Journal of Physical Education & Sports Science*, 10(1), 111-119.
- Ertutar, M.Ö. (2019). Beden eğitimi ve sporun ortaokullarda bulunan zihinsel engelli öğrencilerin sosyalleşmelerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.
- Gibson, T. B., Herring, S. A., Kutcher, J. S., & Broglio, S. P. (2015). Analyzing the effect of state legislation on health care utilization for children with concussion. *JAMA pediatrics*, 169(2), 163-168.
- Hekim, M. (2015a). Özel eğitime muhtaç çocuklarda bedensel gelişimin desteklenmesinde hareket eğitiminin önemi. VII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, 28-31 Mayıs, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Hekim, M. (2015b). Engelli çocuklarda motorsal gelişimin desteklenmesinde spor ve rekreasyon etkinliklerinin önemi. III. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi, 5-7 Kasım 2015 Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Hekim, M., & Tokgöz, M. (2016). Zihinsel engelli çocuklarda motor gelişim yetersizlikleri: motor gelişimin desteklenmesinde fiziksel aktivite ve sporun önemi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 489-501.
- Ilkim, M., & Akyol, B. (2018). Effect of table tennis training on reaction times of down-syndrome children. *Universal Journal of Educational Research*, 6(11), 2399-2403.
- İlhan, E. L., Kırımoğlu, H., Tunçel, M., & Altun, M. (2015). Zihinsel engelli çocuklarda özel atletizm antrenmanlarının öz bakım beceri düzeylerine etkisi. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 16(3), 145-160.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315-324.
- Karahan, B.G., & Kuru, G. (2015). Ortopedik, görme ve işitme engelli öğrenciler için beden eğitimi ve spor dersi tutum ölçeği geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 36-46.
- Kaya, U. (2015). Zihinsel yetersizlikten etkilenmiş çocukların tanılanmasında tanı ölçütlerinin tarihsel gelişim ve değişimi. (1907 yılı tanı ölçütleri ile 2013 yılı DSM-5 tanı ölçütlerinin karşılaştırılması). *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 1(2), 175-191.
- Kayrak R. (2014). Zihinsel engelli çocukların eğitimi. Aydın: Efeler Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü.
- MEB. (2008). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi zihinsel engelli bireyler destek eğitim programı. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mengi, A. (2019). Engelli öğrencilerin üniversite eğitimi sürecinde karşılaştığı güçlükler: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1):147-170.
- Mehralitabar, H., Mirjalali, F., Minoei, A., & Fadaee, E. (2015). The impact of handball

- techniques on improving gross motor skills in educable mentally retarded children. *International Journal of Sport Studies*, 5, 1243-1248.
- Odabaş, C. (2016). Eğitilebilir otizmli çocuklarda düzenli spor eğitiminin bireysel beceriler üzerine etkilerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Bartın.
- Öztürk, M. (2011). Türkiye’de engelli gerçeği. İstanbul: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Cep Kitapları.
- Pedersen, M. T., Vorup, J., Nistrup, A., Wikman, J. M., Alstrom, J. M., Melcher, P. S., ... & Bangsbo, J. (2017). Effect of team sports and resistance training on physical function, quality of life, and motivation in older adults. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 27(8), 852-864.
- Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M., & Hekim, M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 161-170.
- Sonuç, A. (2012). Zihinsel engellilerde sporun öfke düzeyine etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Karaman.
- Subaşıoğlu, F. (2008). Üniversitelerin bilgi ve belge yönetimi bölümleri’nin “engellilik farkındalığı” üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası*, 9(2): 399-430.
- Şahan, H., Tekin, M., Yıldız, M., Eraslan, M., Yıldız, M., Sim, H., & Yazar, D. N. (2012). Examination of self-efficacy and life satisfaction levels of students receiving education in schools of physical education and sports. *International Journal of Sport and Health Sciences*, 6(6), 1461-1463.
- Temel, G., Yıldız, T., Turan, M. B., & Karaoğlu, B. (2017). Sporun otistik çocuklarda saldırganlık ve sosyal uyum düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesi. *İÜ Spor Bilimleri Dergisi* 7(3), 25-33.
- Türker, A., Er, Y., Eroğlu, S. Y., Şentürk, A., & Durmaz, M. (2018). Spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısının incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 8-15.
- Yarımkaya, E. (2018). Akran aracılı uyarlanmış fiziksel aktivitelerin orta düzeyde zihin yetersizliği olan öğrencilerin sosyalleşme düzeyleri üzerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(2), 335-344.
- Yetim, A.A. (2014). Engelliler sporuna sosyolojik yaklaşım. II. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı, 2-4 Mayıs 2014, Batman, 3-9.
- Yiğit, S., Hekim, M. (2017). Zihinsel engelli çocuklar ile normal gelişim gösteren çocuklar arasındaki psiko-motor gelişim farklılıklarının değerlendirilmesi (Bir literatür taraması). III. Uluslararası Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, 20-21 Ekim 2017, Selçuk Üniversitesi, Konya.

EXTENDED ABSTRACT

All individuals worldwide have the right to be born under equal conditions and to participate in society on equal terms. However, in daily life, some individuals are destitute of a significant portion of social rights owing to their social qualities, physical and cognitive deficiencies. The most important group of these groups constitutes people with disabilities. Therefore, the problems faced by people with disabilities take part at the forefront of global problems (Subaşıoğlu, 2008). Anyone who needs care and protection services, counseling, rehabilitation, support, and who has difficulties in adapting to social life and fulfilling their daily needs due to the loss of their social ,sensory,spiritual,mental and physical skills at

different levels from the birth or because of any other reason is defined as “disabled” (Öztürk, 2011). According to Mengi (2019), disability is used to express that people who were limited effective and full participation on equal terms with other people due to their inadequacy in their sensory, spiritual, mental and physical skills, affected by different perspectives or attitudes of society and environmental opportunities; need different support and counseling services throughout their lives.

It is stated that more than two out of three of the disabled in the world live in developing countries. The excess of individuals with disabilities is closely related to the social structure, social organization, especially social behavior and attitude of the society. It is considered to be about 8-8.5 million people with disabilities in Turkey. These figures for persons with disabilities reach about 25 million with their families living with persons with disabilities. Nearly 2 million of these disabled people happen from disabled people who have reached the age of working (Yetim 2014). The word “cripple”, which is one of the definitions for disability, has become a word that is avoided to be used today. The word cripple used for disability has been replaced by the words “handicapped” and “disabled” in progress of time.. The reason for all of this is that these words that define the status of disabled individuals have negative meanings (Güler 2005).

Concomitantly the developments in the world of technology, the widening in the definitions of human and health, as well as the continuous presence of human rights on the agenda, unearth the developments related to the better life of people with disabilities in society. Today, with these developments, a significant portion of the disabled people have started to be had the same living standards as the non-disabled individuals (Karahana & Kuru 2005).

Individuals with mental disabilities are the most common disability groups in the social structure. However, it is seen that the current knowledge of the society about disabled people is insufficient. For example; children with mental disabilities are thought to be the ones who can do nothing during their lives. However, such views are completely preconception and false attitudes (İlhan 2008). The basic characteristics of individuals with mental disabilities according to disability levels are defined as below;

Individuals with mild mental disabilities: Persons who have limited access to special education opportunities due to mild mental disability are defined to as “mild mental disabilities.

Individuals with moderate mental disabilities: Persons who have problems in acquiring basic academic skills as well as acquiring daily life and work skills due to limitations in their mental functions, and in need of special education and support education services are defined to as “moderate mental disabilities”

Individuals with severe mental disabilities: Individuals who need to receive stable and intensive special education services throughout their lives, including the teaching of self-care skills in the first place, are defined as “severe mental disabilities”(MEB, 2008).

The process of identification of mental disability is one of the most challenging issues in the above grouping of individuals with mental disabilities. In addition, there are many issues in which the identification process of individuals affected by mental disability is criticized. When the historical processes for the identification and grouping of mentally disabled individuals are evaluated, it is stated that although physical disabilities, visual disabilities and hearing impairments are faster to diagnose, the difficulties encountered in the diagnosis of

mental disabilities still persist (Kaya 2015).

People who have mental disability have a sense of respect, high disability and frustration because of failures in their former lives. Therefore, their self-confidence is low and they have difficulty to express themselves. In addition, there are some problems in the social aspects and characteristics of people with mental disabilities (Kayrak 2014).

It is stated that mental disabled individuals took part in sports thanks to physical and motoric development have a positive effect on psychological health. (Ilkim & Akyol, 2018; Hekim, 2015a; Hekim, 2015b; Hekim & Tokgöz, 2016; Yiğit & Hekim, 2017; Mehralitabar et al., 2015; Eraslan & Hekim, 2015a; Eraslan & Hekim, 2015b). It is known that participation in sports has a protective role in minimizing the social problems faced by disabled individuals and the research results in the literature support this view (İlhan, 2008). In this study, it was aimed to be evaluated the benefits of participation in sports in terms of social development in individuals with mental disabilities.

Participation in sport has many benefits on human health and development. For this reason, it is seen that many studies that the effects of sports on human life were handled have been carried out in recent years. (Saygılı et al., 2015; Alp et al., 2014; Pedersen et al., 2017; Eraslan, 2014; Eraslan, 2015; Şahan et al., 2012; Eraslan et al., 2017; Gibson et al., 2015; Eraslan et al., 2012; Eraslan et al., 2016). However, it has been found that studies on the effects of mentally disabled individuals especially on social development are limited. In this context, this research has been evaluated as an important study subject of eliminating the deficiency in the literature. As a result of the literature review, it is extrapolated that participation in sports is a phenomenon that supports social development in many aspects.